

Az egészségügyben közfeladatot ellátó személyek büntetőjogi védelme

Dr. Minkó-Miskovics Mariann¹ ■ Ács Gábor²

¹Egyéni ügyvéd, Budapest

²Egyéni vállalkozó, Budapest

Bevezetés: Az egészségügyben dolgozó személyek mint közfeladatot ellátó személyek a 20. század második felétől fokozott büntetőjogi védelmet élveztek, és ezen speciális büntetőjogi védelem a mai egészségügyben dolgozó személyek életére és munkájára is hatással van.

Célkitűzés: A jelen tanulmány célja annak bemutatása, hogyan alakult ki az egészségügyben dolgozó személyek fokozott büntetőjogi védelme a 20. század második felétől kezdődően, hogyan változott és bővült ez a speciális alanyi kör, és ténylegesen mit foglalt magában. A tanulmány célja továbbá annak megjelenítése, hogy az ezen speciális közfeladatot ellátó személyek elleni erőszak bűncselekménye a kriminálstatistika tükrében hogyan jelent meg.

Módszer: A kutatás a kapcsolódó jogszabályok, joggyakorlat és jogirodalom áttekintésével történt, illetve a Legfőbb Ügyészség részére megküldött adatkérésre adott válaszban foglalt adatok feldolgozásával és elemzésével.

Eredmények: A közfeladatot ellátó személy elleni erőszak passzív alanyi körének bővülése révén ugyancsak bővült az egészségügyben dolgozó személyek köre, és a 20. század közepétől kezdődően a modern magyar büntetőjogban egyre szélesebb körben részesülnek büntetőjogi védelemben ezek a személyek. A joggyakorlat tovább bővítette a védendő személyek körét, aminek eredményeként jelenleg rendkívül széles körben illeti meg védelem ezeket a személyeket. Ez a védelem ugyanakkor nem általános, kizárólag az adott egészségügyi tevékenység végzéséhez kötődik, amit megerősít a rendelkezésre álló statisztikai adatok köre is.

Következtetés: Az egészségügyi dolgozók mint közfeladatot ellátó személyek fokozott büntetőjogi védelemben részesülnek egészségügyi tevékenységük végzése során, és ennek révén lényegesen nagyobb mértékben tekinthetők a közfeladatot ellátó személy elleni erőszak bűncselekménye sértettjeinek.

Orv Hetil. 2023; 164(6): 227–233.

Kulcsszavak: közfeladatot ellátó személy elleni erőszak, közfeladatot ellátó személy, egészségügy, egészségügyben dolgozó személy, büntetőjog

The criminal law protection of healthcare workers as persons entrusted with public functions

Introduction: Since the second half of the 20th century, criminal law has offered enhanced protection to healthcare workers as persons exercising public service functions, and to this day, such specific protection affects the lives and work of health professionals.

Objective: The aim of the study is to present how healthcare workers' enhanced criminal protection has developed since the second half of the 20th century, how the scope of its subjects has evolved and broadened, and what it really contains. It is also aimed at presenting how the crime of assault on persons exercising public service functions in this field is reflected in criminal statistics.

Method: The study was carried out by reviewing the relevant legislation, judicial practice and literature, as well as by analysing the data provided, upon request, by the Office of the Prosecutor General.

Results: Along with the expansion of the scope of passive subjects of the crime of assault on persons exercising public service functions, the range of healthcare workers has also expanded, and modern Hungarian criminal law has been offering them a higher level of criminal protection. Judicial practice has expanded this circle even further, thus, the current range of persons entitled to enhanced criminal protection is particularly wide. However, this protection is not general in nature, but it is linked to specific healthcare activities, which is confirmed by the available and analysed statistical data.

Conclusion: Healthcare workers, being persons exercising public service functions, are entitled to enhanced criminal protection, as a result of which they are more likely to be victims of the crime of assault against persons exercising public service functions.

Keywords: assault on persons exercising public service functions, person exercising public service functions, health-care, healthcare worker, criminal law

Minkó-Miskovics M, Ács G. [The criminal law protection of healthcare workers as persons entrusted with public functions]. *Orv Hetil.* 2023; 164(6): 227–233.

(Beérkezett: 2022. november 26.; elfogadva: 2022. december 7.)

Rövidítések

1961-es Btk. = 1961. évi V. törvény a Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyvéről; 1978-as Btk. = 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről; 2012-es Btk. = 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről

Az egészségügyben dolgozó személyek mint közfeladatot ellátó személyek viszonylag későn jelentek meg a magyar büntetőjogban; a konkrét büntetőjogi védelmet biztosító rendelkezések megalkotására csak az 1961-es Btk. idején került sor, de még ekkor sem volt teljes körű a szabályozás alanyi köre. Az 1978-as Btk. tovább pontosította a bűncselekmény alanyi körét, és új kategóriát alkotva emelte be az egészségügyben dolgozó személyeket a közfeladatot ellátó személyek közé. Ezt a jelenleg hatályos, 2012-es Btk. tovább pontosította, figyelemmel a kapcsolódó joggyakorlat eredményeire.

A jelen tanulmány célja annak bemutatása, hogyan alakult ki a magyar büntetőjogban az egészségügyben dolgozó személy mint közfeladatot ellátó személy védelme, hogyan változott ez a speciális alanyi kör, és a jelenleg hatályos szabályozás hogyan védi ezeket a személyeket, illetve hogyan alakult az egészségügyben dolgozó személyek büntetőjogi védelme [1, 2].

Kutatási módszer

A kutatás a kapcsolódó jogszabályok, joggyakorlat és jogirodalom áttekintésével történt, illetve a Legfőbb Ügyészség részére megküldött adatkérésre adott válaszban foglalt adatok feldolgozásával és elemzésével.

Eredmények

A közfeladatot ellátó személy elleni erőszak passzív alanyi körének bővülése révén ugyancsak bővült az egészségügyben dolgozó személyek köre, akik a 20. század közepétől kezdődően a modern magyar büntetőjogban egyre szélesebb körben részesülnek büntetőjogi védelemben. A joggyakorlat tovább bővítette a védendő személyek körét, aminek eredményeként jelenleg rendkívül széles körben illeti meg védelem őket. Ez a védelem ugyanakkor nem általános, kizárólag az adott egészségügyi tevékenység végzéséhez kötődik, amit megerősít a rendelkezésre álló statisztikai adatok köre is.

Megbeszélés

Az 1961-es Btk. rendelkezései: korlátozott védelem

Az egészségügyben dolgozó személyek kifejezett büntetőjogi védelme – meglehetősen szűk alanyi kört védve – először az 1961-es Btk.-ban jelent meg: a jogszabály a hivatalos személy elleni erőszak bűncselekménye tekintetében a védendő személyek között, egyfajta speciális hivatalos személyként védte az orvosokat. Ez a védelem ugyanakkor nem volt teljes körű, tekintettel arra, hogy csak a jogszabályban meghatározott körben védte az orvosokat, tehát más, az egészségügyben dolgozó személyekkel nem foglalkozott.

Az 1961-es Btk. tervezete kifejezetten úgy fogalmazott ebben az esetben, hogy ez a speciális személyi kör a közfeladatok ellátásával megbízott egyéb személyek köre. Eszerint a védendő személyek körét az határozza meg, hogy tevékenységükben a védeni kívánt jogi tárgy megjelenik-e, vagy sem [3]. A tervezet ugyanakkor részletesebben nem foglalkozott ezen speciális személyi kör további pontosításával.

Az 1961-es Btk. tekintetében kiemelendő a miniszteri indoklás is, amely már inkább a közérdekű funkciók betöltésére helyezi a hangsúlyt a fokozott büntetőjogi védelem indoklásakor; ezt pedig a gyakorlati szükségesség indokolta. Ám a miniszteri indoklás sem foglalkozott bővebben ezen alanyi kör pontosabb meghatározásával, csupán megemlítette az irányadó jogszabályokat, amelyek pontosítják az orvosokra vonatkozó rendelkezéseket [4]. A két hivatkozott jogszabály azért is tekinthető relevánsnak, mivel az 1961-es Btk. kifejezetten rögzíti, hogy az orvost csak a „*jogszabályban meghatározott körben*” illeti meg a fokozott büntetőjogi védelem. Az első jogszabály az orvosi rendtartásról [5] szól, és rögzíti, hogy hatálya kiterjed az orvosi oklevéllel rendelkező és a Magyar Népköztársaság területén orvosi tevékenységet kifejtő vagy munkaviszony keretében egyéb, orvosi oklevélhez kötött munkát végző személyre [6]. A másik jogszabály pedig az orvosi rendtartás végrehajtási rendletének [7] tekinthető, és büntetőjogi védelemre vonatkozó speciális rendelkezéseket is tartalmaz, külön rögzítve, hogy a hatóság tagjára vonatkozó büntetőjogi védelem illeti meg a különböző szerveknél és szervezeteknél munkaviszonyban vagy alkalmazotti jogviszonyban álló orvost hivatalos munkakörében kifejtett tevé-

kenységével kapcsolatban, illetve minden orvost az elsősegély szükségessége esetén kifejtett orvosi tevékenységével kapcsolatban [8]. Megvizsgálva az irányadó jogszabályokat, megállapítható tehát, hogy az 1961-es Btk. fokozott büntetőjogi védelmet biztosított az orvosok részére, de kizárólag a hivatalos munkakörük vagy az elsősegélynyújtás közben végzett munkájuk tekintetében, ez a védelem azonban nem illett meg az egészségügyben dolgozó más személyeket, illetve nem vonatkozott az orvosokra a hivatalos munkakörükön vagy az elsősegély szükségességén kívüli helyzetekben.

A jogalkalmazó tovább pontosította ezt a speciális alanyi kört, és rögzítette, hogy a sértett csak olyan orvos lehet, aki az 1961-es Btk.-ban foglaltak szerint hivatalos személynek minősül, az orvos sérelmére azonban kizárólag a hivatalos személy elleni erőszak bűncselekménye követhető el, a hatóság vagy hivatalos személy megsértésének bűncselekménye nem. A határozat visszautal az 1961-es Btk.-ban szereplő hivatalos személy fogalmára, és megállapítja, hogy csak akkor tekinthető az orvos hivatalos személynek, amennyiben államigazgatási szervnél, annak rendeltetészerű működéséhez tartozó munkakörben dolgozik, illetve amennyiben más szervnél államigazgatási feladatot lát el [9]. Emellett a körzeti orvos is hivatalos személynek minősül a táppénzes beteg-állományba vétel körében kifejtett tevékenysége során, mivel az államigazgatási feladatnak minősül [10].

Az 1961-es Btk.-ban a kiszabható büntetés mértéke a hivatalos személy elleni erőszak alapesetében legfeljebb három évig tartó szabadságvesztés lehet [11], minősített esetek fennállása (például csoportosulás, visszaeső általi elkövetés vagy felfegyverkezve elkövetés) [12] esetén két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, többszörös minősítés fennállása (többszörös minősítés akkor jelenik meg, amikor egy minősítő körülményt a jogalkotó továbbminősít, és egyszerre két vagy több minősített eset jelenik meg, egymással függőségi viszonyban állva, például a csoportosulás vezetőjének felfegyverkezettsége) esetén pedig ugyancsak két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés büntetés [13] kiszabására kerülhet sor.

A rendelkezésre álló [14] statisztikai adatgyűjtések eredményeit megvizsgálva megállapítható, hogy nem került sor kifejezetten olyan adatgyűjtésre az 1961-es Btk. hatálya alatt, amely kifejezetten a speciális hivatalos személyek körébe tartozó személyek elleni erőszak bűncselekményével foglalkozna [15].

Az 1978-as Btk. újításai: szélesedő alanyi kör

Az 1978-as Btk. 1979. július 1. napján lépett hatályba, és viszonylag sok újítást tartalmazott az egészségügyben dolgozó személyek büntetőjogi védelmének tekintetében. Az újítások két csoportba sorolhatók: az első csoport a közfeladatot ellátó személyek körének meghatározásával foglalkozik, míg a másik csoport a közfeladatot ellátó személy elleni erőszak bűncselekményét pontosítja.

A közfeladatot ellátó személy elleni erőszak bűncselekménye az 1978-as Btk.-ban egészen 1999. február 28. napjáig gyakorlatilag a közfeladatot ellátó személyek passzív alanyainak felsorolásából állt, és utaló tényállásként a hivatalos személy elleni erőszak bűncselekményére irányadó szabályok alkalmazását rendelte. A közfeladatot ellátó személyek köre az említett időszakig egyetlen alkalommal változott [16], ugyanakkor minden esetben magában foglalta a mentőszolgálat tagját [17] és az orvost, a jogszabályban meghatározott feltételek fennállása [18] mellett.

Az 1978-as Btk. tervezete a bűncselekményt eredetileg „*közérdekű tevékenységet kifejtő személy elleni erőszak*” elnevezéssel alkotta volna meg, és mindenképp szükségesnek tartotta az 1961-es Btk.-ban foglalt passzív alanyi körnek a mentőszolgálat tagjával történő kibővítését. A bűncselekmény tekintetében végül hat tervezet megvitatására került sor: mindegyik tervezet tartalmazta a mentőszolgálat tagját és jogszabályban meghatározott esetben az orvost is mint fokozott büntetőjogi védelemben részesítendő személyt. A tervezetek közül a 4. számú tervezet módosította a bűncselekmény nevét a ma is elfogadott „*közfeladatot ellátó személy elleni erőszak*” bűncselekményére. Végül a 6. számú tervezet vált véglegessé és került az Országgyűlés elé, amely elfogadta azt [19]. A bűncselekmény törvényi tényállása egészen a 2012-es Btk. hatálybalépéséig csak kisebb mértékben változott [20], ezek a változások ugyanakkor nem érintették egyetlen alkalommal sem az egészségügyben dolgozó személyeket.

Az egyes speciális, egészségügyben dolgozó személyeket megvizsgálva megállapítható, hogy az 1978-as Btk. szélesebb körben határozta meg a passzív alanyok körét, és az orvos mellett megjelent a mentőszolgálat tagja is. A mentőszolgálat tagja esetében a fokozott büntetőjogi védelem egységes védelmet foglal magában, amely kiterjed a mentőorvosra, a mentőápolóra és a mentőszolgálat gépkocsivezetőjére is. A mentőorvos tekintetében ugyanakkor ez a védelem kettősnek tekinthető, hiszen orvosként jogszabályban meghatározott körben is fokozott védelemben részesül mint közfeladatot ellátó személy [21]. Az 1978-as Btk. kizárólag a „*mentőszolgálat tagja*” kifejezést alkalmazza, nem tesz különbséget a mentőszolgálatok típusai között, tehát az állami és a nem állami mentőszolgálatokra egyaránt kiterjed a védelem [22]. Az orvosok vonatkozásában az 1961-es Btk.-hoz képest változás nem történt.

Érdemi újításnak tekinthető az 1978-as Btk. 1999. évi módosítása, amelynek eredményeként a közfeladatot ellátó személyek köre kibővült, és felsorolásuk átkerült a törvény értelmező rendelkezései közé [23]. A módosítás eredményeként a mentőszolgálat tagja továbbra is fokozott büntetőjogi védelemben részesül, ugyanakkor az orvosok helyett már egy tágabb személyi kör, az egészségügyi dolgozó és az egészségügyi szolgáltatóval munkavégzésre irányuló jogviszonyban álló más személy minősül közfeladatot ellátó személynek, figyelemmel az

egészségügyről szóló törvényben foglaltakra [24]. Az egészségügyi dolgozó fogalmának meghatározására csak 1997-ben került sor, az eredeti rendelkezések azonban szűkebbek voltak, és nem foglalták magukban az egészségügyi szakképesítéssel rendelkező személyt, illetve az egészségügyi tevékenységben közreműködő, egészségügyi szakképesítéssel nem rendelkező személyt, hanem az orvost, a fogorvost, a gyógyszerészt, az egyéb felsőfokú egészségügyi szakképesítéssel rendelkező személyt sorolták ide, emellett a beteg ellátását vagy az abban közreműködő, egészségügyi szakképesítéssel rendelkező személyt határozták meg egészségügyi dolgozóként [25]. Ez később módosult, és a jelenleg hatályos szabályok szerint egészségügyi dolgozónak minősül az orvos, a fogorvos, a gyógyszerész, az egyéb felsőfokú szakképesítéssel rendelkező személy, az egészségügyi szakképesítéssel rendelkező személy, továbbá az egészségügyi tevékenységben közreműködő, egészségügyi szakképesítéssel nem rendelkező személy [26]. Ezt az alanyi kört a jogalkalmazó tovább pontosította, és ennek keretében a Legfelsőbb Bíróság [27] megállapította, hogy a gyógyító-megelőző tevékenységet folytató körzeti orvos tetteles bántalmazása annak működésével összefüggésben közfeladatot ellátó személy elleni erőszaknak minősül [28]. Egy későbbi határozatában pedig a Kúria megállapította, hogy a terhesgondozási és az ezzel összefüggő nyilvántartási feladatokat ellátó védőnő közfeladatot ellátó személyként fokozott büntetőjogi védelmet élvez, mivel komplex egészségügyi szolgáltatást nyújt [29].

Az Alkotmánybíróság egy régebbi, 2006-os alkotmánybírósági határozatában kimondta, hogy az 1978-as Btk.-ban meghatározott, közfeladatot ellátó személyek esetében vagy a közfeladatot ellátó személy hivatásához vagy az általa térben és időben körülhatárolt tevékenységhez vagy egyes, társadalmilag kiemelt fontosságú szolgáltatásokhoz kötődik a fokozott védelem. Ebből pedig – az Alkotmánybíróság szerint – az következik, hogy a közfeladatot ellátó személy csak akkor jogosult a védelemre, ha ezt az adott tevékenységét gyakorolja [30].

Az 1978-as Btk.-ban foglaltak szerint a közfeladatot ellátó személy elleni erőszak bűncselekményének büntetése szinte teljes mértékben megegyezik az 1961-es Btk.-ban foglalt büntetési tételekkel [31].

Az 1978-as Btk. vonatkozásában már több alkalommal is sor került különböző kriminálstatisztikai adatgyűjtésekre, amelyek azonban [32–34] minden esetben túlzottan általánosak voltak, és nem összpontosítottak külön az egészségügyben dolgozó személyekre. Külön adatkérés eredményeként [35] – feldolgozva a megküldött, a regisztrált sértettek és bűncselekményekre vonatkozó adatokat – megállapítható, hogy a közfeladatot ellátó személy elleni erőszak bűncselekménye viszonylag kis számban valósul meg egészségügyben dolgozó személy sérelmére, egyes esetekben gyakorlatilag elhanyagolható mértékben (1. táblázat). Megjegyzendő ugyanakkor, hogy az adatkérés eredményeként megküldött

1. táblázat

A közfeladatot ellátó személy elleni erőszak és az egészségügyben dolgozó személy sérelmére elkövetett, közfeladatot ellátó személy elleni erőszak alakulása együttesen, illetve egyes foglalkozásokra lebontva 2009 és 2021 között az 1978-as Btk. alapján

	Közfeladatot ellátó személy elleni erőszak	Egészségügyben dolgozó személy sérelmére	Ápoló	Mentőtiszt	Szakorvos	Védőnő
2009	442	0	0	0	0	0
2010	565	57	21	20	15	1
2011	569	13	1	7	5	0
2012	582	0	0	0	0	0
2013	529	1	1	0	0	0
2014	112	0	0	0	0	0
2015	18	0	0	0	0	0
2016	11	0	0	0	0	0
2017	4	0	0	0	0	0
2018	2	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0
2020	1	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0

adatok minden esetben követő jellegűek, tehát az adott bűncselekmény elkövetésének ideje és a nyomozó hatóság rendszerébe történő regisztrálásának ideje egymástól eltérhet.

Ennek alapján megállapítható, hogy a közfeladatot ellátó személy elleni erőszak bűncselekménye viszonylag kevés esetben kerül sor egészségügyben dolgozó személy sérelmére, az egyes kategóriákon belül azonban az ápolók és a mentőtisztek veszélyeztetettebbnek tekinthetők, mint az orvosok, illetve a védőnők.

A 2012-es Btk. eredményei: bővülő alanyi kör

A jelenleg hatályos, 2012-es Btk. tovább bővítette az eddigi passzív alanyok körét, és megjelent a közfeladatot ellátó személyek körében a betegjogi képviselő, emellett különvált az állami és a nem állami mentés is. Az eredeti, közlönyállapot szerint ugyanakkor a betegjogi képviselő még nem szerepelt a védendő személyek között, az csak 2021. február végétől jelent meg a törvényben [36].

A 2012-es Btk. megalkotása során a Btk. törvényjavaslatának részletes a jogalkotó részletesen foglalkozott a közfeladatot ellátó személyek fogalmának meghatározásával, rögzítve, hogy „a közösség számára igen fontos feladatot látnak el” [37], és emiatt indokoltnak tekinthető fokozott büntetőjogi védelmük.

A jogalkotás mellett a joggyakorlat is foglalkozott az egészségügyben dolgozó személy mint közfeladatot ellátó személy fogalmának további pontosításával, ám további releváns megállapításra nem került sor [38]. A rendelkezésre álló – rendkívül kis számú – bírósági

határozatot [39–43] megvizsgálva megállapítható, hogy az egészségügyben dolgozó személyek sérelmére elkövetett bűncselekmények száma viszonylag alacsonynak tekinthető [44]. A bírósági határozatok alapján megállapítható, hogy

- az egészségügyi dolgozók és mentődolgozók körét tekintve a mentődolgozókat, azon belül is a mentőápolókat érte több alkalommal támadás;
- a támadás során a nyolc napon belül gyógyuló sérülések fordultak elő többször;
- az elkövető szinte minden esetben ittas volt, és visszaeső;
- a bíróság minden esetben viszonylag enyhe mértékű büntetést alkalmazott, a kiszabható egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés körében a legtöbb esetben nem érte el a középértéket a kiszabott szabadságvesztés büntetés mértéke, azonban majdnem minden esetben kapcsolódott hozzá közügyektől való eltiltás is mint büntetés.

A büntetési tételeket megvizsgálva megállapítható, hogy a 2012-es Btk. lényegesen szigorúbban ítéli meg a közfeladatot ellátó személy elleni erőszak bűncselekményét, és alapesetben már egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés büntetés kiszabását teszi lehetővé [45], amely minősített esetben (csoportosan, fegyveresen, felfegyverkezve) két évtől nyolc évig terjedhet [46], többszörös minősítés (csoportos elkövetés esetén annak vezetője) esetén pedig öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés büntetés is kiszabható [47].

A 2012-es Btk. hatályba lépését követően már alapvetően több statisztikai adat áll rendelkezésre, ezek feldolgozása és értelmezése azonban lényegesen nehezebbé vált, tekintettel arra, hogy a korábbi adatgyűjtés kategóriái már megváltoztak, és ennek révén az egyes foglalkozások besorolása is nehezebbé vált. Ebben az esetben is a regisztrált sértettek/bűncselekmény sértettjeinek foglalkozás szerinti bontása kerül bemutatásra (2. táblázat), tehát kizárólag a nyomozó hatóság által regisztrált és feldolgozott adatok kerülnek elemzésre.

Megvizsgálva a rendelkezésre álló adatokat, megállapítható, hogy a közfeladatot ellátó személy elleni erőszak bűncselekményének viszonylag nagyobb százalékát követik el egészségügyi dolgozó sérelmére, ráadásul leginkább ápolók lesznek a bűncselekmény passzív alanyai. Ugyancsak nagyobb eséllyel ér támadás egy mentőtisztet, mint egy orvost vagy akár egy védőnőt [34].

Megjegyzendő, hogy a közfeladatot ellátó személy mellett a büntetőjog fokozott védelemben részesíti a közfeladatot ellátó személy támogatására vagy védelmére kelt személyt is, amely esetben – hasonlóan a közfeladatot ellátó személy elleni erőszak bűncselekményéhez – ugyancsak a hivatalos személy elleni erőszak bűncselekményére vonatkozó rendelkezések az irányadók [48]. Ebben az esetben azonban semmilyen jogszabály vagy bírósági gyakorlat nem foglalkozik ezen alanyi körrel, meghatározására semmilyen formában nem került sor.

2. táblázat

A közfeladatot ellátó személy elleni erőszak és az egészségügyben dolgozó személy sérelmére elkövetett, közfeladatot ellátó személy elleni erőszak alakulása együttesen, illetve egyes foglalkozásokra lebontva 2013 és 2021 között a 2012-es Btk. alapján

	Közfeladatot ellátó személy elleni erőszak	Ápoló	Mentőtiszt	Orvos	Védőnő	Asszisztens
2013	73	3	1	2	0	1
2014	450	62	18	11	0	7
2015	548	92	29	19	0	7
2016	560	77	28	24	0	7
2017	551	71	32	18	0	7
2018	466	41	39	11	1	1
2019	421	46	39	7	2	1
2020	482	54	33	7	1	0
2021	468	51	36	13	1	8

Következtetés

Az eddigieket bemutatva megállapítható, hogy a közfeladatot ellátó személyek köre már az 1961-es Btk. hatályba lépésétől kezdődően folyamatosan bővült, és egyre több, egészségügyben dolgozó személyt illet meg a fokozott büntetőjogi védelem (3. táblázat).

3. táblázat

Az egészségügyben dolgozó egyes védett személyek mint közfeladatot ellátó személyek a három büntető törvénykönyv alapján

1961-es Btk.	1978-as Btk.	2012-es Btk.
Orvos	Orvos	
	Mentőszolgálat tagja	Állami mentőszolgálat tagja
		Mentésre feljogosított más szervezet tagja
	Egészségügyi dolgozó	Egészségügyi dolgozó
	Egészségügyi szolgáltatóval munkavégzésre irányuló jogviszonyban álló más személy	Egészségügyi szolgáltatóval munkavégzésre irányuló jogviszonyban álló más személy
		Betegjogi képviselő

Célszerű még megvizsgálni a szabadságvesztési büntetési tételek alakulását is az egyes büntető törvénykönyvekben, ami egyértelműen megmutatja, hogy a fokozott büntetőjogi védelem hogyan is változott az elmúlt hetven évben, és hogyan váltak az egészségügyben dolgozó személyek egyre inkább védendő személyekké a magyar büntetőjogban (4. táblázat).

Ennek alapján megállapítható, hogy a 2012-es Btk. már lényegesen szigorúbban és fokozatosabban szabályozta az egyes szabadságvesztési büntetési tételeket, kü-

4. táblázat | A közfeladatot ellátó személy elleni erőszak bűncselekményének szabadságvesztés büntetési tételei a három büntető törvénykönyvben

	1961-es Btk.	1978-as Btk.	2012-es Btk.
Alapeset	3 év szabadságvesztés	3 év szabadságvesztés	1–5 év szabadságvesztés
Minősített eset	2–8 év szabadságvesztés	2–8 év szabadságvesztés	2–8 év szabadságvesztés
Többszörösen minősített eset	2–8 év szabadságvesztés	2–8 év szabadságvesztés	5–10 év szabadságvesztés

lönösen az 1961-es és az 1978-as Btk.-hoz képest. Ennek indoka – valószínűleg – az egészségügyben dolgozó személyekkel szemben elkövetett, közfeladatot ellátó személy elleni erőszak bűncselekményének elszaporodása, illetve a passzív alanyok körének bővülése lehetett.

A rendelkezésre álló és feldolgozott statisztikai adatok alapján ugyanakkor nem lehetséges egy előrejelzés megalkotása, amely egyértelműen megállapíthatóvá tenné, hogyan alakul(hat) a jövőben az egészségügyben dolgozó személyek mint speciális közfeladatot ellátó személyek elleni erőszak bűncselekménye...

Anyagi támogatás: A tanulmány megírása, illetve a kutatómunka anyagi támogatásban nem részesült.

Szerzői munkamegosztás: M.-M. M. végezte el a tanulmány megírásához szükséges kutatást és készítette a tanulmány jogi részét. Á. G. a statisztikai adatok összefoglalását és elemzését végezte el.

Érdeklőségek: A szerzőknek a tanulmánnyal kapcsolatban nincsenek érdeklőségeik.

Köszönetnyilvánítás

A szerzők köszönetüket fejezik a Legfőbb Ügyészség Informatikai Főosztálya dolgozóinak, akik a szerzők által megküldött adatkérést pontosan, összefoglalva, a szükséges adatokat kiemelve választották meg.

Irodalom

- [1] Bodrogi K. Assault on a person entrusted with public functions. [A hivatalos személy elleni erőszak.] Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1963. [Hungarian]
- [2] Wiener AI. Crimes committed by officials. [Hivatali bűntettek.] Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1972. [Hungarian]
- [3] Criminal Code of the People's Republic of Hungary: draft. [A Magyar Népköztársaság büntető törvénykönyve: tervezet.] Igazságügyi Minisztérium, Budapest, 1960.
- [4] Popovics B. Assault on a person entrusted with public functions. In: Criminal Code of the People's Republic of Hungary. [Hivatalos személy elleni erőszak (155–157. §.) In: A Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyve.] Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1962; pp. 274–275. [Hungarian]
- [5] Regulations on healthcare management. [1959. évi 8. sz. törvényerejű rendelet az orvosi rendtartásról. 1972. évi II. törvény az egészségügyről.] [Hungarian]
- [6] Regulations on healthcare management. [1959. évi 8. sz. törvényerejű rendelet az orvosi rendtartásról. 1. §.] [Hungarian]
- [7] Regulations on healthcare management. [51/1959. (XII. 31.) Korm. rendelet az orvosi rendtartásról szóló 1959. évi 8. törvényerejű rendelet hatálybalépítéséről és végrehajtásával kapcsolatos egyes rendelkezésekről.] [Hungarian]
- [8] Regulations on healthcare management. [51/1959. (XII. 31.) Korm. rendelet az orvosi rendtartásról szóló 1959. évi 8. törvényerejű rendelet hatálybalépítéséről és végrehajtásával kapcsolatos egyes rendelkezésekről. 2. § (1) bekezdés.] [Hungarian]
- [9] Regulations on healthcare management. [BK 440. (BH 1965. 11.)] [Hungarian]
- [10] Regulations on healthcare management. [Legf. Bír. B. törv. I. 784/1968. sz.] [Hungarian]
- [11] Regulations on healthcare management. [1961. évi V. törvény 155. § (1) bekezdés.] [Hungarian]
- [12] Regulations on healthcare management. [1961. évi V. törvény 155. § (2)–(3) bekezdések.] [Hungarian]
- [13] Regulations on healthcare management. [1961. évi V. törvény 155. § (4) bekezdés.] [Hungarian]
- [14] Heller FT. The examination of the intensity of domestic crimes. [A hazai bűnözés intenzitásának vizsgálata.] Belügyi Szle. 1964; 2: 5–19. [Hungarian]
- [15] Kovacsicsné NK. Criminal indexes II. [Bűnözési indexek II.] Statisztikai Szle. 1975; 53: 1130–1150. [Hungarian]
- [16] Regulations on education management. [1985. évi 17. törvényerejű rendelet az oktatásról szóló 1985. évi I. törvény hatálybalépéséről.] [Hungarian]
- [17] Regulations on penalty management. [1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről. 230. § d) pont.] [Hungarian]
- [18] Regulations on penalty management. [1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről. 230. § f) pont.] [Hungarian]
- [19] Draft of Act IV of 1978 (CC) [Az 1978. évi IV. törvény (Btk.) előkészítése.] Igazságügyi Minisztérium, Budapest, 1989; VIII: 474–480. [Hungarian]
- [20] Regulations on penalty management. [2010. évi LVI. törvény a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról. 2011. évi CL. törvény az egyes büntető vonatkozású törvények módosításáról.] [Hungarian]
- [21] Rabóczi E, Berkes Gy. (eds.) Hungarian Criminal Law I–III – old CC – Commentar for practice. 2nd ed. [Rabóczi E, Berkes Gy. (szerk.) Magyar büntetőjog I–III. – régi Btk. – Kommentár a gyakorlat számára. 2. kiadás] HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Budapest, 2012. 230. §. [Hungarian]
- [22] Regulations on ambulance service. [A mentőszolgálat tagjának tevékenységére vonatkozó háttérjogszabályok: 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről 94–97. § és 322/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet az Országos Mentőszolgálatról.] [Hungarian]
- [23] Regulations on penalty management. [A büntető jogszabályok módosításáról szóló 1998. évi LXXXVII. törvény 34. § és 54. §.] [Hungarian]
- [24] Regulations on penalty management. [A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 137. § 2. pont f) alpont.] [Hungarian]
- [25] Regulations on penalty management. [1997. évi CLIV. törvény 3. § d) pont (2003. december 31. napjáig.)] [Hungarian]
- [26] Regulations on penalty management. [1997. évi CLIV. törvény 3. § d) pont (2004. január 1. napjától.)] [Hungarian]
- [27] Regulations on penalty management. [A határozat meghozatalának idején Legfelsőbb Bíróság, jelenleg Kúria.] [Hungarian]
- [28] Regulations on penalty management. [B. törv. I. 894/1988. sz. BH 1990. 1. 10.] [Hungarian]
- [29] Regulations on penalty management. [Kúria Bfv. I. 435/2013.] [Hungarian]

- [30] Regulations on penalty management. [18/2006. (V. 31.) AB határozat II. pont 1. alpont második bekezdés.] [Hungarian]
- [31] Regulations on penalty management. [A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 229. § (1)–(3) bekezdések.] [Hungarian]
- [32] Rózsa J, Münnich I. Violent crimes in the last quarter of the century. In: Gödöny J. Studies in criminology and criminalistics XXIII. [Erőszakos bűnözés az elmúlt negyedszázadban. In: Gödöny J. Kriminológiai és kriminalisztikai tanulmányok XXIII.] Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1986; pp. 229–286. [Hungarian]
- [33] Nagy LT. Examination of the assault against persons entrusted with public functions. In: Virág Gy. Studies in criminology 48. [A közfeladatot ellátó személyek elleni erőszak vizsgálata. In: Virág Gy. Kriminológiai Tanulmányok 48.] Országos Kriminológiai Intézet, Budapest, 2011; pp. 144–167. [Hungarian]
- [34] Ráczkevy-Deák G, Besenyő J. Violence against healthcare workers. Hungarian experiences. [Egészségügyi dolgozók ellen elkövetett erőszakos cselekedetek. Hazai tapasztalatok.] Orv Hetil. 2022; 163: 1112–1122. [Hungarian]
- [35] Regulations on penalty management. [Legfőbb Ügyészség LFIIGA//482-8/2022 intézkedése.] [Hungarian]
- [36] Regulations on penalty management. [A büntetőeljárásról szóló 2020. évi XLIII. törvény 54. § (1) bekezdés.] [Hungarian]
- [37] Regulations on penalty management. [T/6958. számú törvényjavaslat a Büntető Törvénykönyvről. 508. oldal.] [Hungarian]
- [38] Regulations on penalty management. [5/2018. számú BJE határozat IV. rész 5. pont, első–második bekezdés.] [Hungarian]
- [39] Regulations on penalty management. [Kúria Bfv. II. 363/2021. BH 2021. 11. 303.] [Hungarian]
- [40] Regulations on penalty management. [Szombathelyi Törvényszék 13.B.3/2019/31.] [Hungarian]
- [41] Regulations on penalty management. [Székesfehérvári Járásbíróság 16.B.25/2018/28/II.] [Hungarian]
- [42] Regulations on penalty management. [Kunszentmiklósi Járásbíróság B.40/2018/23.] [Hungarian]
- [43] Regulations on penalty management. [Komáromi Járásbíróság B.192/2016/12.] [Hungarian]
- [44] Regulations on penalty management. [A bírósági határozatok tára.] Available from: <https://akta.birosag.hu/anonimizalt-hatarozatok> [accessed: 31 October 2022]. [Hungarian]
- [45] Regulations on penalty management. Assault on a person entrusted with public functions. [2012. évi C. törvény 310. §. Hivatalos személy elleni erőszak. (1) bekezdés.] [Hungarian]
- [46] Regulations on penalty management. Assault on a person entrusted with public functions. [2012. évi C. törvény 310. §. Hivatalos személy elleni erőszak. (2) bekezdés.] [Hungarian]
- [47] Regulations on penalty management. Assault on a person entrusted with public functions. [2012. évi C. törvény 310. §. Hivatalos személy elleni erőszak. (3) bekezdés.] [Hungarian]
- [48] Regulations on penalty management. Assault on a person entrusted with public functions. [2012. évi C. törvény 312. §. Hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy támogatója elleni erőszak.] [Hungarian]

(Dr. Minkó-Miskovics Mariann,
Budapest, Tartsay V. u. 28., 1126
e-mail: dr.miskovics.mariann@gmail.com)

„Lex videt iratum, iratus legem non videt.”

(A törvény figyel a haragvóra, ám a haragvó a törvényre nem.)